

Minder afval: variabel tarief helpt

We kampen in Voorschoten met een hardnekkig probleem: afval. De hoeveelheid huishoudelijk afval daalt wel, maar slechts langzaam. In 2018 was dat 448 kilo per inwoner, in 2023 417 kilo. Het gaat dus omlaag – maar de kosten gaan snel omhoog. De afvalstoffenheffing stijgt naar 518 euro dit jaar.

Voorschoten	2020	2021	2022	2023	2024	2025
afvalstoffenheffing overige woningen meerpersonen, euro's	348	354	444	479	491	518
Index 2020=100	100	102	128	138	141	149

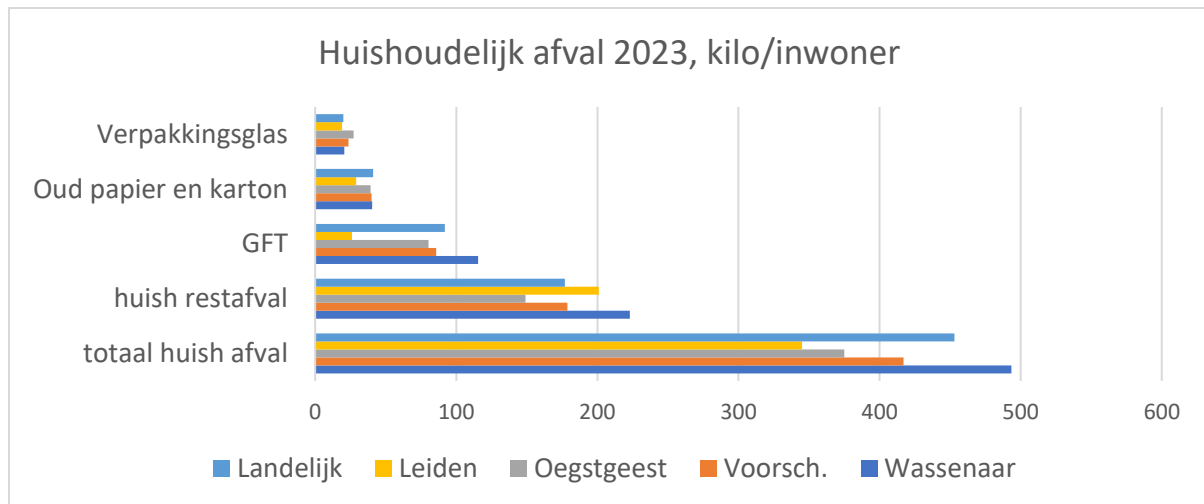
Dus het verwerken van iets minder afval kost steeds meer geld. Hoe kunnen we de afvalberg verkleinen? De gemeenteraad neemt in april een besluit over nieuwe maatregelen. De Duurzaamheidstafel en Vrienden van Voorschoten bepleiten dat de huishoudens bij het restafval gaan betalen naar hoeveelheid: hoe minder restafval, hoe goedkoper, en omgekeerd natuurlijk: hoe meer, hoe duurder.

We moeten meer op Oegstgeest gaan lijken

Voorschoten zit qua totale hoeveelheid afval met 417 kilo per jaar per inwoner in tussen Wassenaar (493 kilo) en Oegstgeest (375 kilo). Groen (gft), glas, textiel en papier worden apart ingezameld en waar mogelijk hergebruikt. Tot 2023 werd ook plastic apart ingezameld, nu wordt dat meegenomen in het restafval en daar centraal weer uit gescheiden. Het huishoudelijk restafval in Voorschoten was in 2023 179 kilo per inwoner. Ook daarmee zitten we in tussen Wassenaar (meer) en Oegstgeest (minder).

kilo/inwoner 2023	Wassenaar	Voorschoten	Oegstgeest	Leiden	Landelijk
totaal huish afval	493	417	375	345	453
- huish restafval	223	179	149	201	177
- GFT	115	86	80	26	92
- oud papier en karton	41	40	39	29	41
- verpakkingsglas	21	24	27	19	20
- overig (textiel, puin etc)	94	89	79	70	123

Bron: CBS statline

De kosten van afvalverwerking stijgen snel, vooral door restafval. Dat wordt opgehaald met vuilnisauto's en verbrand. Verbranden wordt steeds duurder, nu naar schatting 20 cent per kilo. Deze verwerking stoot ook veel CO₂ uit bij transport en verbranding (daar staat tegenover dat de warmte weer wordt benut voor de opwekking van elektriciteit en voor warmtenetten).

Scheiding kan veel beter

In het restafval uit Voorschoten zit veel afval dat prima gescheiden had kunnen worden. In 2018 is een steekproef geanalyseerd (dat moet een vies klusje zijn geweest!) en de resultaten zijn toegepast bij het restafval per inwoner in 2019. Dat was in dat jaar gemiddeld 190 kilo. Wat blijkt: het grootste deel had gescheiden kunnen worden. Er zat in 80 kilo gft (vooral keukenafval), 21 kilo papier, 16 kilo plastic, en kleinere hoeveelheden glas, textiel en andere herbruikbare stoffen. Er zou slechts 46 kilo per inwoner echt restafval overblijven ([Document voorschoten - Bijlage 1 Grondstoffenplan 2021-2025.PDF - iBabs Publiekspitaal](#) pag. 19). Dus scheiden kan veel beter (zij het dat die 16 kilo plastic in 2019 sinds 2024 ook in het restafval moet). Het zou goed zijn die analyse te herhalen om te zien of we nu, zes jaar later, beter zijn gaan scheiden.

Doel: minder dan 100 kilo restafval

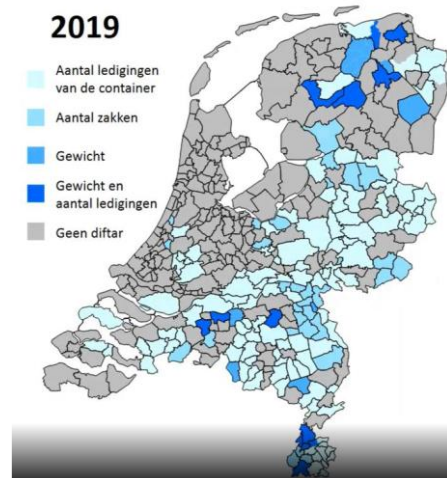
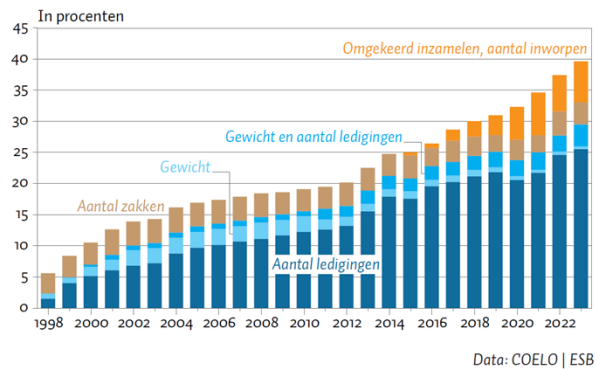
In oktober 2021 heeft de gemeenteraad het Grondstoffenplan 2021-2025 vastgesteld. Daarin werden maatregelen genomen om afvalsoorten beter te scheiden en minder restafval over te houden, zoals het uitdelen van gft keukenbakjes en blauwe papierkliko's, nieuwe en deels ondergrondse containers en betalen voor het ophalen van grof vuil. De gemeenteraad scherpste toen de ambitie aan om minder restafval over te houden: dat zou met 25 tot 30 kilo per inwoner moeten dalen in plaats van 10 tot 20 kilo zoals B&W voorstelde. Het valt niet na te gaan of dit gehaald is want van sommige jaren ontbreken cijfers, maar op de wat langere termijn daalt restafval zeker: in 2018 was dat 223 kilo, in 2023 179 kilo. Maar het moet nog veel minder. Het landelijke doel is minder dan 100 kilo restafval per inwoner, en 15 procent van alle gemeenten in Nederland, vooral de landelijke, slaagt daar al in ([Het programma: Met optimale afvalscheiding naar hoogwaardige recycling - VANG Huishoudelijk afval](#)). Voor Voorschoten betekent dat doel halvering van onze hoeveelheid restafval.

Betalen naar hoeveelheid

In het voorjaar zal B&W het plan 2026-2030 voorstellen. Een optie is dat de inwoners gaan betalen voor elke keer dat ze hun grijze kliko laten legen of restafval in de ondergrondse container gooien (daarvoor hebben ze een pasje nodig). De meeste gemeenten, ook Voorschoten, hebben al een hoger tarief voor huishoudens met meer mensen. Steeds meer gemeenten rekenen ook steeds precieser af

naar de hoeveelheid restafval. Zie de grafiek ([Betalen naar gebruik rukt op bij afvalinzameling - ESB](#) 20 sept 2023). Vooral gemeenten buiten de grote steden doen dit, zie kaartje uit [Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer - VANG Huishoudelijk afval](#).

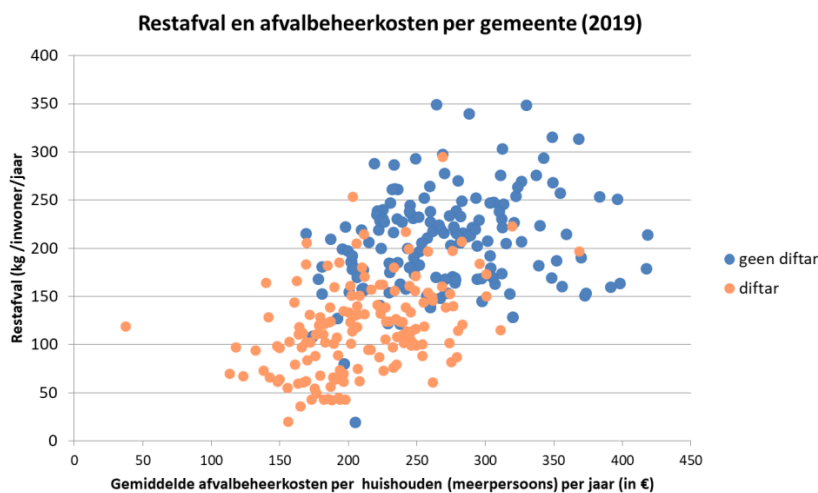
Nederlanders waarbij afvalstoffenheffing afhankelijk is van de hoeveelheid afval (diftar)

Werkt dat?

Iedereen is voor het beperken van afval. Maar werkt betalen per hoeveelheid restafval daarbij? Dat lijkt zo te zijn, zie de volgende grafiek. De oranje stippen (gemeenten) hebben variabele tarieven, de blauwe niet. De oranje hebben minder restafval (de verticale as) en zijn goedkoper uit (de horizontale as). Ook het economenblad ESB concludeert: “Vergeleken met een vast afvaltarief blijken de meeste vormen van een diftarsysteem effectief voor het verhogen van het scheidingspercentage”

[Tariefdifferentiatie bij afval huishoudens effectief maar doel nog niet gehaald - ESB](#), 23 juli 2024).

Bron: Coelo Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden 2019, CBS Statline afvalhoeveelheden 2019, bewerking door IPR Normag

Onderzoekers concluderen: “Op basis van analyse van de afvalbeheerprestaties van gemeenten in Nederland blijkt diftar effectief in de reductie van restafval en een toename van de hoeveelheid ingezamelde recyclebare grondstoffen. De landelijke afvalcijfers ... spreken voor zich: in 2019 hebben inwoners in niet-diftar gemeenten gemiddeld 182 kg fijn huishoudelijk restafval (CBS Statline 2020) per persoon ingezameld, en inwoners in diftar gemeenten gemiddeld 94 kg Dit is een verschil van bijna 88 kg per persoon”(p. 6).

Zouden mensen de heffing gaan ontwijken door restafval ergens anders weg te gooien (in de bak van de burens, in de bosjes, in de papierbak, ...)? De onderzoekers stellen dat dat meevalt: “Hoewel harde cijfers ontbreken blijkt dat over het geheel de omvang van deze ongewenste ontwijkroutes relatief beperkt is. De angst blijkt vaak groter dan hoe het in werkelijkheid uitpakt. Soms moet er (vaak tijdelijk en op enkele kwetsbare locaties) extra reiniging werkzaamheden worden uitgevoerd”. Dat klinkt positief. Bemoedigend is ook dat in onze gemeente betalen niet lijkt te leiden tot meer sluikestort (zoals Vlamingen het noemen), want sinds begin 2024 moeten burgers in Voorschoten betalen voor het ophalen van grof vuil (25 euro voor een kubieke meter) maar er is niet meer grof vuil op straat gaan zwerven.

Gescheiden afval heeft ook z'n problemen

Overigens hebben ook de afvalstromen papier, glas, textiel, plastic (en bij grofvuil ook hout, steen, metaal, bouw- en sloopafval) de nodige problemen. Ze zijn soms zo vervuild dat hergebruik niet mogelijk is, of hergebruik stoot veel CO2 uit (glas opnieuw smelten), of nieuw materiaal is goedkoper (plastic op basis van olie) (<https://fd.nl/bedrijfsleven/1537191/recycling-van-textiel-en-hout-kan-niet-meer-uit>). Om oud plastic meer opnieuw te gebruiken zou het goed zijn dat te verplichten. In Europees verband werkt Nederland met nieuwe verpakkingsregels. In 2030 moet minimaal 10 procent van de voedselverpakking gerecyclede kunststoffen bevatten, en andere verpakkingen nog meer, tot 35 procent ([Voedsel verpakken in afvalplastic - WUR](#)). Dat zal hergebruik een grote impuls geven.

Betalen per hoeveelheid beperkt dus het restafval – maar hoe doen we dat?

De Duurzaamheidstafel van Voorschoten en Vrienden van Voorschoten concluderen dat betalen naar hoeveelheid restafval inwoners zal stimuleren hun afval beter te scheiden. Maar we hebben wel enkele vragen.

1. Is onderzocht waarom Voorschotenaren hun afval niet beter kunnen of willen scheiden? Staan bijvoorbeeld de containers en milieuparkjes op de beste plekken, makkelijk bereikbaar? Werkt dat plastic weggooien in het restafval en centraal weer scheiden goed, en wordt het gewicht van restafval daarvoor gecorrigeerd? Hoe vaak zijn de textielbakken overvol? Is er verschil tussen wijken in afvalscheiding? Hoeveel papier wordt opgehaald via de blauwe kliko en via de containers? Deze informatie zou bewustwording bij de inwoners helpen.
2. Wat zijn de verwerkingskosten van elke afvalsoort? De kosten en soms ook opbrengsten van divers afval zouden uitgesplitst moeten worden zodat de inwoners zien hoeveel de verwerking kost. Daarbij moet ook zichtbaar worden hoe vaak gescheiden afval wegens vervuiling toch verbrand moet worden; dat schijnt vooral bij textiel te spelen. Duidelijkheid helpt inwoners om zorgvuldiger met afval om te gaan.
3. Elke kliko heeft een chip met het huisadres erop, de vuilnisauto leest die bij leging. Dus betalen per leging kan. Wat zou een redelijk tarief zijn? De Duurzaamheidstafel en Vrienden van Voorschoten dringen bij de gemeente aan op inzicht in de kosten per afvalsoort, en per kliko en container, om tot een redelijk bedrag te komen. Een deel van de heffing zal vast blijven om de vaste kosten te dekken, het andere deel schommelt mee. Zou redelijk zijn bijvoorbeeld 5 of 7 euro of per leging van een kliko en 1 euro voor een zak weggooien in de container? Bij 26 kliko's per jaar kost dat een huishouden 130 tot 180 euro en dat is een kwart tot een derde van het huidige totale tarief. Een huishouden met dat minder vaak restafval weggooit betaalt minder.
4. Betalen per leging (bij containers: per storting) moet goed uitgevoerd kunnen worden. De afvalheffing wordt acht maal per jaar veelal via incasso geïnd door de organisatie voor

belastingssamenwerking BSGR. Kan BSGR een aparte rekening per huishouden aan? Voorschoten kan leren van andere gemeenten die dit al doen.

5. Zou de reactie van inwoners zijn de grijze klike alleen aan de straat te zetten als die helemaal vol zit, bijvoorbeeld om de maand? Dan zouden de inkomsten lager zijn maar het aantal kilo's restafval blijft gelijk. Wat zijn ervaringen in andere gemeenten?

Voorkomen is beter

Tot slot: we voorkomen afval door spullen meer te hergebruiken en te repareren. Daarvoor zijn er het Repaircafé (eenmaal per maand), de Rode Kruiswinkel (eenmaal per week op vrijdagochtend), enkele hergebruikwinkels in Leiden, een groep op internet 'gratis af te halen Voorschoten'. Allemaal vrijwilligers. De Rode Kruiswinkel zit bij het Cultureel Centrum en zal bij de afbraak in 2026 weg moeten. Die winkel moet een nieuwe plek krijgen en elke dag open kunnen zijn. Heeft de gemeente hiervoor ook een plan? Zou een lege winkel in de Schoolstraat de nieuwe hergebruikwinkel kunnen worden?

In het begin van dit stuk schreven we al dat we bij afval meer op Oegstgeest moeten lijken. En laat Oegstgeest variabele tarieven in 2026 invoeren: [Oegstgeest zet in op betalen naar gebruik bij afval | Sleutelstad](#) Een goed voorbeeld voor Voorschoten!

Namens de Duurzaamheidstafel en de Vrienden van Voorschoten, [REDACTED] 31 januari 2025